

prof. dr hab. Bogumiła Jung
Wydział Architektury i Wzornictwa,
Uniwersytet Artystyczny
im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu
60-967 Poznań, Al. Marcinkowskiego 29

adres e-mail: bogumila.jung@uap.edu.pl

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr **Patrycji Kruk**
sporządzona w związku z przewodem doktorskim
w dziedzinie sztuki,
w dyscyplinie artystycznej: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki,
wszczętym przez Radę ds. Stopni
w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku

Niniejszą recenzję sporządziłam na podstawie dostarczonego mi tomu pracy doktorskiej, zatytułowanego „**Zakotwiczone. Narzędzie edukacyjne wspierające rozwój dzieci w wieku wczesnoszkolnym**”. W ramach otrzymanej dokumentacji - w formie elektronicznej i papierowej - dołączone zostało także Portfolio Doktorantki, zawierające prezentację i omówienie przykładów Jej działalności projektowej oraz dydaktycznej i popularyzatorskiej.

Patrycja Kruk urodziła się [REDAKOWANE] w Krakowie. Studiowała na Wydziale Architektury i Wzornictwa w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku; w latach 2010-2014 na studiach I stopnia-licencjackich, a następnie na studiach II stopnia, na kierunku wzornictwo – specjalność architektura statków wodnych (2014-16), zakończonych dyplomem magisterskim z wynikiem celującym i uzyskanym tytułem magistra sztuki.

Zaprezentowana w Portfolio aktywność zawodowa Doktorantki wskazuje na Jej bogate doświadczenie i podążanie konsekwentnie własną ścieżką poszukiwań twórczych, a zarazem świadome odpowiadanie na wyzwania projektowe. Bliskie jest Jej takie rozumienie projektowania, o którym sama mówi: *„Zrównoważone projektowanie to dla mnie poszukiwanie prawidłowych, optymalnych rozwiązań, niezależnie od tego, czy celem działań jest statek, rozumiany jako organizacja*

ograniczonej przestrzeni dla grupy ludzi, niewielki przedmiot użytku osobistego, czy nawet nowy koncept i wdrożenie programu edukacyjnego.”

Patrycja Kruk w 2016 r. podjęła współpracę ze studium Navalmartin w Sopocie, zajmującym się projektowaniem jachtów. Lista zaprojektowanych przez Doktorantkę jednostek transportu wodnego jest solidna, liczy 10 pozycji, a są to: jachty (rekreacyjny, żaglowe – sportowy i klasyczny, a także przerobione po uszkodzeniach w wyniku huraganu), barka mieszkalna, łódź motorowa, statki turystyczne (flota Bateaux London). Innymi, bardzo ciekawymi przykładami wyzwania projektowego jest projekt przebudowy nabrzeża Deptford Haven Pier w Londynie - inwestycja rewitalizacji i rozbudowy infrastruktury, związanej z rzeką. Interesujący jest również projekt koncepcyjny domu na wodzie, bez dostępu do nabrzeża, trwale zakotwiczonego. Doktorantka zrealizowała (we współpracy) także plan interesującej ekspozycji dla Muzeum Archeologii Podwodnej i Rybołówstwa Bałtyckiego w Łebie, wykorzystując kuter rybacki, którego elementy konstrukcji są udostępnione zwiedzającym.

W ramach działań nieformalnej Grupy *byćMORZE*, założonej w 2015 r., prowadziła szereg działań i programów edukacyjnych, propagujących wśród dzieci i młodzieży wiedzę, związaną z problematyką morską, tradycją i kulturą marynistyczną. Aktywność ta została nagrodzona tytułem Dobrej Praktyki (2017, Gdynia), nadanym przez Narodowe Centrum Kultury. Wymienione aktywności, takie jak: warsztaty modelarskie dla dzieci, warsztaty dla dzieci z niepełnosprawnościami, warsztaty o tematyce ekologicznej, czy też spacer edukacyjny po terenach stoczniowych – są imponującym przykładem żywego, pełnego pasji zaangażowania w krzewienie wśród najmłodszych wiedzy o problematyce, którą Projektanta zajmuje się zawodowo, i to z dużym powodzeniem.

Patrycja Kruk zaprezentowała swe prace na trzech wystawach (licząc tylko te, który odbyły się po uzyskaniu dyplomu magisterskiego w 2016 r.) Przedstawione w Portfolio projekty wskazują jednoznacznie na stale zainteresowanie problematyką morską oraz nieustające rozwijanie umiejętności profesjonalnych w zakresie projektowania środków transportu morskiego/wodnego. Ważne jest także dla Doktorantki zaangażowanie w działalność prospołeczną i edukacyjną, związaną poniekąd z obszarem zawodowej aktywności. Oceniam wysoko przedstawiony dorobek twórczy, pozwalający mi z pełnym przekonaniem stwierdzić, że osiągnięcia artystyczne Doktorantki spełniają wszelkie wymagania, stawiane osobom przeprowadzającym przewód doktorski w dziedzinie sztuki.

Patrycja Kruk pracuje jako dydaktyczka od 2016 roku w macierzystej Uczelni, najpierw prowadząc zajęcia na I roku w zakresie „Podstaw Komputerowego Wspomagania Projektowania” na studiach I stopnia na Wydziale Architektury

i Wzornictwa, by od 2020 roku pełnić funkcję asystentki w Katedrze Podstaw i metodyki Projektowania. Przedstawione w portfolio wybrane przykłady prac studenckich są interesującymi koncepcjami projektowymi, rzetelnie przygotowanymi warsztatowo.

PRACA DOKTORSKA

Tom pracy doktorskiej, zatytułowany **„Zakotwiczone. Narzędzie edukacyjne wspierające rozwój dzieci w wieku wczesnoszkolnym”** - to starannie wydana publikacja, licząca 180 stron, o dużych walorach estetycznych. Opisową treść dysertacji tworzą dwie zasadnicze części: „Praca badawcza” z sześcioma rozdziałami oraz „Indeks dobrych reguł projektowych w kontekście budowania tożsamości lokalnej” – który w 10 rozdziałach prezentuje zasadniczą część doktoratu. Ostatni podrozdział jest zatytułowany „Rozwiązania projektowe” i prezentuje dwa przykłady zabawek; statek *offshore* i grę planszową. Dalej znajduje się „Postówie” oraz obszerna bibliografia, z wyodrębnieniem wydawnictw zwartych i wykazem źródeł internetowych oraz stron www. Opracowanie zamyka wykaz ilustracji oraz „Załącznik 1” i „Załącznik 2”- dokumentacje dwóch projektów tego doktoratu.

Autorka na początku opracowania, w rozdziale pt. „Słowem wstępu”, przedstawiła główną ideę swej pracy doktorskiej, polegającą na zmierzeniu się z problematyką związku pomiędzy tak powszechną dzisiaj mobilnością człowieka - częstymi zmianami miejsca przebywania/zamieszkania oraz jednoczesnym poczuciem wykorzenienia i braku bezpieczeństwa, którym towarzyszą nieznanostwo najbliższego otoczenia oraz nieświadomość relacji z przestrzenią lokalną (nawet, jeśli jest ona tylko tymczasowa).

W rozdziale „Teza” Doktorantka wskazuje na ważny fakt, że współdziałając z naturalną aktywnością dzieci w wieku wczesnoszkolnym, można nakierować ich zainteresowanie na poznawanie tych elementów lokalności, które wspierać mogą nie tylko budowanie ich poczucia tożsamości, ale także świadomości przynależności do szerszej wspólnoty. Autorka tym samym we właściwy sposób definiuje związek edukacji z wychowaniem, co pozwala także połączyć np. kształtowanie patriotyzmu z otwartością i tolerancją. W kolejnych podrozdziałach zaprezentowane są cele pracy badawczej oraz wyjaśnione zastosowane nazewnictwo.

Głównym zagadnieniem, jakim zajęła się Doktorantka, to zadanie zaproponowania zasadniczych wytycznych dla współczesnego projektowania obiektów edukacyjnych-zabawek dla dzieci. Wskazania te powstały na bazie przeprowadzenia pogłębionych analiz aktualnych opracowań i badań z wielu zakresów: psychologii,

socjologii, edukacji, humanistyki itp. Celem samego opracowania miała być nie tylko lista „dobrych praktyk”, ale także zaproponowane zostały przykłady ich realizacji. Powstały zatem projekty dwóch zabawek, rozumianych jako „narzędzia edukacyjne”: pływający statek *offshore* oraz gra planszowa, które pozwalają sprawdzić słuszność przyjętych założeń. Zostały wykonane w prototypach, co pozwoliło w pełni przetestować wszystkie ich walory.

W rozdziale dysertacji, zatytułowanym „Praca badawcza”, Autorka opisuje złożoną metodologię szerokich badań oraz analizuje wnioski z nich płynące. Treść, niezwykle klarownie zaprezentowana, jednoznacznie wskazuje nie tylko na pełne pasji zaangażowanie Doktorantki, ale także na Jej szerokie horyzonty i sięganie do ważnych, choć nie wprost oczywistych źródeł. Analizując „Kontekst problemu badawczego”, Autorka zauważa, że nasilające się obecnie takie zjawiska jak globalizacja, nomadyzm i idące za nimi zmiany społeczne, są również związane z przekształceniami struktury rodziny. Dodatkowo, co się z tym poniekąd łączy – nastąpiło dzisiaj realne przeniesienie dużej części aktywności człowieka do przestrzeni wirtualnej, co niesie za sobą rozliczne i często niezwykle poważne konsekwencje. Wśród nich jest również oderwanie od „tu i teraz” i towarzyszące temu nierozumienie kontekstów relacji przestrzennych obecnego miejsca pobytu, zwłaszcza wśród wielu przedstawicieli najmłodszych pokolenia. Za tym idą problemy w relacjach międzyludzkich, również dramatycznie wzrastające w ostatnim czasie. Projektantka zauważa, że obecnie należy zwrócić uwagę nie tylko na kształcenie dzieci, ale także na takie kształtowanie ich poczucia tożsamości, aby rozwijać w nich umiejętności tworzenia więzi społecznych oraz relacji z otoczeniem – co łącznie pomaga budować poczucie bezpieczeństwa u dzieci.

Chciałabym podkreślić duży atut wykonanej pracy badawczej, jakim jest najpierw nakreślenie perspektywy naukowej, popartej wiedzą uzyskaną na starannie dobranych materiałach źródłowych, po czym przeprowadzenie wnikliwie opracowanych ankiet, aby sprawdzić stan rzeczywisty: jaka jest świadomość przynależności do „miejsca” i doświadczenie lokalności wśród najmłodszych. Te badania: ankiety, wywiady pogłębione i warsztaty – dały Doktorantce pełniejszą świadomość „stanu rzeczy” i z całą pewnością pomogły w sformułowaniu poprawnych, bardzo interesujących wniosków. Zauważa bowiem: *„Zrozumienie przestrzeni, w której żyjemy, jest kluczem do zbudowania dobrze funkcjonującego społeczeństwa”. (...)* *„Projektując zabawkę lub grę tworzony jest pewien system reguł użytkowania obiektu, który jest sprzężony z określonym kontekstem kulturowym. Uczestniczenie w zabawie jest na swój sposób pielęgnowaniem kultury.”* A dalej Doktorantka podkreśla: *„Nauka o miejscu jest jednym z obowiązkowych komponentów tworzących podstawę współczesnej edukacji”*

Wartość dysertacji doktorskiej wzmacnia dodatkowo omówienie znaczenia zabawy w procesie rozwoju dzieci, a także rys historyczny przedmiotu, jakim jest zabawka oraz prezentacja ciekawych przykładów zabawek, wybranych według ich walorów edukacyjno-poznawczych.

Wspomniane wyżej wnioski stały się punktem wyjścia do opracowania „Indeksu dobrych reguł projektowych w kontekście budowania tożsamości lokalnej”. To sedno tego doktoratu: powstał zbiór czytelnie sformułowanych zasad, które mają na tyle uniwersalny charakter, że można by uznać je właściwie za wskazania „do powszechnego użytku!”. Bo trzeba tutaj bardzo podkreślić rzetelność ich opracowania, pogłębiony opis i logiczne uzasadnienie, oparte także na opracowaniach naukowych – to wszystko powoduje, że poszerza się znacząco zakres ich stosowania.

Autorka w „Posłowiu” zauważa, że zaprezentowane dwie różne koncepcje zabawek (pływający statek i gra planszowa) są przykładami rzeczywistego wykorzystania „Indeksu dobrych reguł projektowych...” w procesie ich projektowania. Myślę, że pozwoliło to Autorce na realne sprawdzenie, czy Jej zbiór zasad jest kompletny? Aktualny? Odpowiednio konkretny? A jednocześnie dostatecznie otwarty? Na wszystkie te pytania należy odpowiedzieć twierdząco.

Podsumowując, można stwierdzić, że Patrycja Kruk wskazała w swoim opracowaniu doktorskim na niezwykle ważny problem, wiążący się z częstym dzisiaj (nie tylko u najmłodszych) poczuciem wyobcowania i lęku, których źródłem może być brak więzi z najbliższą przestrzenią, z lokalnością. Doktorantka nie tylko wnikliwie przeanalizowała wskazaną problematykę, ale znalazła rodzaj recepty: jako projektantka zdefiniowała zbiór zasad, które powinny wspierać projektantów, aby dawali nowe, lepsze rozwiązania projektowe. Dalej: sama zaprojektowała interesujące obiekty, które niejako sprawdzają prawidłowość powyższego zbioru zasad, co w pełni je potwierdza.

KONKLUZJA

Po zapoznaniu się z opracowaniem pt. **„Zakotwiczone. Narzędzie edukacyjne wspierające rozwój dzieci w wieku wczesnoszkolnym”** – stwierdzam, że Pani mgr Patrycja Kruk przedstawiła wnikliwie opracowaną i ciekawą rozprawę doktorską, odnoszącą się do ważnego problemu społecznego i prezentującą przebieg Jej poszukiwań badawczo-projektowych. Sformułowanie „Indeksu dobrych reguł projektowych w kontekście budowania tożsamości lokalnej” jest bardzo interesującym, nowatorskim podejściem do zagadnienia systemowego wsparcia procesu projektowego. Poprzez stworzenie listy zasad, którymi dziś powinni się kierować

projektanci, Doktorantka zaproponowała zbiór wskazówek o charakterze bardzo uniwersalnym oraz wskazujących na niezwykle istotne dzisiaj aspekty projektowania.

Projektantkę cechuje wysoka świadomość uwarunkowań, jakże ważnych dla opracowywanej problematyki projektowej. Powstałe dwa projekty obiektów edukacyjnych, zrealizowane w docelowych materiałach, pozwoliły na rzetelną weryfikację założonych wytycznych, co w pełni przesądza o ich poprawności i uniwersalności.

Jestem całkowicie przekonana, że Doktorantka spełnia wszystkie wymagania dotyczące pracy doktorskiej, sformułowane przepisami Ustawy z dnia 14.03.2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki - wraz z późniejszymi uzupełnieniami. Popieram zatem wniosek do Szanownej Rady ds. Stopni w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku o nadanie Pani **mgr Patrycji Kruk stopnia doktora** w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Z wymienionych powyżej względów, omówionych w niniejszej recenzji - składam także wniosek o przyznanie Pani Patrycji Kruk wyróżnienia za pracę dokorską pt. *„Zakotwiczone. Narzędzie edukacyjne wspierające rozwój dzieci w wieku wczesnoszkolnym”*.

Poznań, marzec 2023 r.